

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 1391/23
19.4.2023.године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стојилковић, председника већа, Татјане Лемајић и Станиславе Митровић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Божо Прелевић, адвокат из Београда, Топличин венац бр. 11, против тужене Републике Србије - Министарства правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ул. Косовска бр. 31, ради накнаде нематеријалне и материјалне штете, одлучујући о жалбама странака, изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду П 178/15 од 13.09.2022. године, у седници већа одржаној дана 19.04.2023.године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П 178/15 од 13.09.2022. године у ставу другом, трећем, четвртном и петом изреке и у том делу жалбе тужиоца и тужене **ОДБИЈАЈУ** као неосноване.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П 178/15 од 13.09.2022. године у ставу првом изреке тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена Република Србија-Министарство правде да тужиоцу АА из ... на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе исплати износ од 3.400.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 13.09.2022. године, до исплате, у року од 15 дана од дана пријема писменог преписа одлуке, док се тужбени захтев преко досуђеног износа, а до износа од 3.822.000,00 динара, за износ од још 422.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 13.09.2022. године, као дана пресуђења, до исплате, **ОДБИЈА** као неоснован.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П 178/15 од 13.09.2022. године у ставу шестом изреке тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев тужиоца АА из ... да се обавезе тужена Република Србија - Министарство правде да му накнади материјалну штету на име трошкова за посете породице тужиоца у износу од 50.000,00

динара, као и на име извршених новчаних уплата у депозит Окружног суда у Београду у износу од 163.248,00 динара, са законском затезном каматом почев од 13.09.2022. године, до исплате, као неоснован.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу осмом изреке пресуде Вишег суда у Београду П 178/15 од 13.09.2022. године тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена Република Србија- Министарство правде да тужиоцу АА из ... на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 630.807,60 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде, до исплате, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 18.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 178/15 од 13.09.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца па је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе исплати износ од 3.822.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 13.09.2022. године, до исплате.

Ставом другим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу у коме је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе, поред износа досуђеног ставом првим изреке, исплати износ од још 5.763.000,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, као неоснован.

Ставом трећим изреке делимично је усвојен тужбени захтев па је обавезана тужена да тужиоцу накнади нематеријалну штету на име претрпљеног страха у износу од 200.000,00 динара, са законском затезном каматом од 13.09.2022. године до исплате.

Ставом четвртим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу у коме је тужилац тражио да се обавезе тужена да му на име нематеријалне штете због претрпљеног страха исплати износ од још 1.800.000,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате.

Ставом петим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете због мање исплаћене зараде у периоду од 04.10.2006. године до 03.07.2008. године исплати на име разлике између исплаћених износа накнаде зараде и пуног износа основне зараде износ од укупно 367.405,00 динара, у месечним износима ближе опредељеним у наведеном

ставу изреке побијане пресуде са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа, па до исплате, као и да у корист тужиоца уплати надлежном Фонду за пензијско-инвалидско осигурање на име разлике између припадајућих а неуплаћених пореза и доприноса укупан износ од 250.527,00 динара.

Ставом шестим изреке обавезана је тужена да тужиоцу накнади материјалну штету на име трошкова за посете породице тужиоца у износу од 50.000,00 динара, као и на име извршених новчаних уплата у депозит Окружног суда у Београду у износу од 163.248,00 динара, све са законском затезном каматом почев од 13.09.2022. године до исплате.

Ставом седмим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио накнаду материјалне штете на име извршених новчаних уплата у депозит Окружног затвора у Београду у износу од 176.752,00 динара, као разлика између досуђеног износа и траженог износа од 340.000,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате.

Ставом осмим изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 1.072.157,60 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Против наведене пресуде тужилац је благовремено изјавио жалбу, побијајући је, а како то произлази из навода жалбе, у ставу другом и четвртом изреке, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права. Жалбу је благовремено изјавила и тужена побијајући пресуду у ставу првом, трећем, петом, шестом и осмом изреке из свих законских разлога.

Тужилац је благовремено дао одговор на жалбу тужене.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11...18/20), Апелациони суд у Београду је нашао да је жалба тужиоца неоснована, док је жалба тужене делимично основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које повреде другостепени суд пази по службеној дужности, нити битна повреда из тачке 12 истог члана, на коју се неосновано указује у жалби тужене. Изрека првостепене пресуде је разумљива, непровречна сама себи нити разлозима пресуде, а у образложењу пресуде првостепени суд је навео јасне и потпуне разлоге о одлучним чињеницама.

Према утврђеном чињеничном стању, против тужиоца је вођен кривични поступак, најпре пред Окружним судом у Београду, а потом пред Вишим судом у Београду, у ком поступку му је на терет стављено извршено кривичног дела неовлашћено стављање у промет опојних дрога из члана 246 став 1 КЗ. Решењем истражног судије Окружног суда у Београду од 06.10.2006. године тужиоцу је одређен

притвор из разлога прописаних одредбом члана 142 став 2 тачка 3 Закона о кривичном поступку, који се има рачунати почев од 04.10.2006. године, када је тужилац лишен слободе, а притвор је продужаван све до 03.07.2008. године, када је тужилац пуштен на слободу. Тужилац је укупно у притвору провео 639 дана. Пресудом Вишег суда у Београду К 620/10 од 07.12.2011. године тужилац је оглашен кривим да је извршио кривично дело које му је стављено на терет и осуђен на казну затвора од 5 година, у коју му се урачунава време проведено у притвору. Наведена пресуда је преначена пресудом Апелационог суда у Београду Кж1 256/12 од 15.03.2013.године а тужилац ослобођен оптужбе да је извршио кривично дело које му је стављено на терет. Притворски услови у којима је тужилац боравио су били лоши, тужилац је притвор тешко поднео с обзиром да се никада раније није нашао у истој ситуацији, случај је био медијски пропраћен, а након изласка из притвора његова околина је имала негативну реакцију, што је све код тужиоца изазвало душевне болове. Као последицу притварања, према налазу и мишљењу комисије судских вештака тужилац је трпео страх јаког интензитета 45 дана, а након тога страх средњег интензитета све до окончања притвора, при чему претрпљени страх код тужиоца није оставио посттрауматски стресни поремећај.

Тужилац је у време одређивања притвора био запослен у ЈП “...” ..., те је због притварања био привремено удаљен са рада, у ком периоду је примао накнаду зараде. Према налазу и мишљењу судског вештака економско-финансијске струке разлика између исплаћене накнаде зараде за време боравка тужиоца у притвору и пуног износа зараде коју би тужилац примао да није притворен износи укупно 367.405,00 динара, (ближе опредељено по месецима у табеларног приказу вештачења) док разлика неуплаћених пореза и доприноса због умањене исплате за наведени период износи 250.527,00 динара.

Такође, према налазу и мишљењу судског вештака у периоду у коме је тужилац био притворен уплаћивана су средства у депозит притвореника, која према картици Окружног затвора у Београду за тужиоца у периоду од 04.10.2006. до 03.07.2008. године укупно износе 163.248,00 динара. Породица тужиоца је у истом периоду за посете тужиоцу у притвору имала трошкове у износу од 84.154,00 динара. Пре подношења тужбе у овој правној ствари тужилац се обратио туженој захтевом ради постизања споразума о накнади штете дана 09.05.2014. године, о ком захтеву није одлучено.

Полазећи од правилно и потпуно утврђеног чињеничног стања, у потврђујућем делу побијане пресуде, првостепени суд је правилно закључио да је тужена у обавези да сходно одредби члана 584 став 1 тачка 1 Законика о кривичном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11 и 101/11) тужиоцу накнади нематеријалну штету коју је претрпео због неоснованог лишења слободе.

Међутим, приликом одмеравања висине правичне накнаде за претрпљену штету, првостепени суд је погрешно применио материјално право садржано у одредби члана 200 став 2 Закона о облигационим односима, због чега је побијана одлука у том делу преиначена.

Накнада нематеријалне штете по својој правној природи представља материјалну сатисфакцију за оштећено лице и омогућава му извесно задовољење у најширем смислу те речи и тиме употпуњује успостављање његове психичке равнотеже. Притом, накнада која се досуђује треба да представља правичну накнаду према тежини трпљења оштећеног лица која се цени узимајући у обзир све објективне и субјективне околности, а што су у конкретном случају дужина трајања неоснованог лишења слободе- 639 дана, услове боравка у притвору, тежина и природа кривичног дела која је стављена на терет тужиоцу, године његовог живота (тузилац је рођен 1960. године, а у време притварања је имао 46 година).

Ценећи све наведене околности, Апелациони суд налази да правична новчана накнада за душевне болове које је тужилац претрпео због лишења слободе, односно повреде слободе и права личности износи 3.400.000,00 динара, а на досуђени износ новчане накнаде тужилац има право на законску затезну камату сходно одредби члана 277 став 1 Закона о облигационим односима, почев од дана доношења првостепене пресуде 13.09.2022. године, па до исплате, како то правилно закључује првостепени суд.

Како је одлуком првостепеног суда тужена обавезана да по овом основу тужиоцу исплати износ од 3.822.000,00 динара, то је одлука у ставу првом изреке преиначена тако што је обавезана тужена на исплату износа од 3.400.000,00 динара, док је у преосталом износу од 422.000,00 динара па до тим ставом досуђеног износа од 3.822.000,00 динара, тужбени захтев одбијен као превисоко постављен.

Наиме, по оцени овог суда обавезивањем тужене на исплату већег износа од наведеног, било би у супротности са значајем повређеног добра и циљем којем правична накнада нематеријалне штете служи и погодновало би се тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом, насупрот жалбеним наводима тужиоца. Стога, потврђена је одлука првостепеног суда у ставу другом изреке, којом је одбијен захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе за износ од још 5.763.000,00 динара.

Такође, правилно је првостепени суд закључио да претрпљени страх код тужиоца својим интензитетом и дужином трајања оправдава досуђивање накнаде нематеријалне штете, те је правилно досуђена правична накнада за тај вид штете у складу са одредбом члана 200 став 1 Закона о облигационим односима. На досуђени износ накнаде нематеријалне штете за претрпљени страх у висини од 200.000,00 динара тужиоцу припада законска затезна камата од дана пресуђења до исплате, сходно одредби члана 277 Закона о облигационим односима. Ценећи висину правичне накнаде на име претрпљене нематеријалне штете за страх суд је правилно одмерио износ од 200.000,00 динара, а одбио преко досуђеног до траженог износа од 2.000.000,00 динара односно за износ од још 1.800.000,00 динара као неоснован, са траженом каматом, па је као правилна потврђена побијана одлука у ставу трећем и четвртном изреке.

Насупрот жалбеним наводима тужене, при одлучивању о делу тужбеног захтева којим је тражена накнада нематеријалне штете за претрпљени страх правилно је првостепени суд применио материјално право. Наиме, у случају накнаде штете због неоснованог лишења слободе примењују се општа правила Закона о облигационим

односима садржано у члану 155 и члановима 199-204 тог закона. То значи да се надокнађује свака врста претрпљене штете, а према члану 200 став 1 наведеног закона накнада нематеријалне штете припада посебно за повреду слободе и права личности, а посебно за претрпљени страх. Страх је психички осећај и последица неке опасности или кризне ситуације у којој се нашло лице које га доживљава у случају неоснованог лишења слободе, задржавање и боравак у притвору. Правична накнада се може досудити за страх који је био интензиван и дужег трајања, а за период док је трајало неосновано лишење слободе, односно док се лице налазило у притвору, како је то правилно закључио и првостепени суд, за који период је тужиоцу и досудио накнаду нематеријалне штете за претрпљени страх.

Такође, насупрот жалбеним наводима тужиоца, досуђивањем већег износа накнаде нематеријалне штете за претрпљени страх поговало би се тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

У погледу захтева за накнаду материјалне штете на име разлике између исплаћеног износа накнаде зараде за време док се тужилац налазио у притвору и пуног износа основне зараде, а за период од 04.10.2006. године до 03.07.2008. године, правилно је првостепени суд применом одредбе члана 154 став 1, 155, 172 и 185 Закона о облигационим односима, а у вези са одредбом члана 169 Закона о раду, закључио да је захтев тужиоца у том делу основан, те је обавезао туженог да тужиоцу накнади материјалну штету у укупном износу од 367.405,00 динара, у износима појединачно опредељеним по месецима са законском затезном каматом од сваког месечног износа, до исплате, сходно одредби члана 277 Закона о облигационим односима.

Такође, тужиоцу припада право на уплату припадајућих пореза и доприноса на име разлике по основу висине неуплаћених пореза и доприноса због умањене зараде односно накнаде зараде и пуног износа зараде који би тужилац примао да није притворен, за утужени период, у износу од 250.527,00 динар који је тужена дужна да у име тужиоца уплати надлежном Републичком фонду ПИО.

Имајући у виду претходно наведено, другостепени суд је потврдио побијану пресуду у ставу петом изреке, прихватајући као ваљане и потпуне разлоге које је за такву одлуку дао првостепени суд.

Одлучујући о делу тужбеног захтева за накнаду материјалне штете за трошкове посете породице тужиоца и за извршене новчане уплате у депозит суда у периоду док је тужилац био у притвору, првостепени суд је усвојио тужбени захтев и закључио да је тужена у обавези да тужиоцу исплати трошкове посете његове породице за време његовог притварања у износу од 50.000,00 динара, као и трошкове уплаћених депозита у износу од 163.248,00 динара, са каматом од дана пресуђења па до исплате.

Међутим, по оцени Апелационог суда одлука првостепеног суда у наведеном делу није правилна, с обзиром да није дошло до правилне примене одредбе члана 155, 189 и 190 Закона о облигационим односима, због чега је одлука у ставу шестом изреке побијане пресуде морала бити преиначена, а захтев за накнаду материјалне штете по наведеном основу одбијен као неоснован.

Наиме, тужиоцу не припада право на накнаду материјалне штете коју је његова породица имала у виду трошкова посете док се он налазио у притвору, као и за средстава која су му уплаћивали у депозит притвореника, у периоду док се он налазио у притвору, с обзиром да тужилац није активно легитимисан за потраживање наведеног вида штете. Наиме, тужилац тражи накнаду материјалне штете коју је његова породица имала у виду трошкова њихове посете, као и за средстава која су му уплаћивали у депозит притвореника. Полазећи од одредбе члана 155 Закона о облигационим односима којим је прописано да је материјална штета умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист), то тужилац није легитимисан да потражује ову штету, с обзиром да ни на који начин најпре није дошло до умањења његове имовине нити до спречавања њеног повећања у ситуацији кад су те трошкове имали чланови његове породице, због чега нема места ни примени одредбе члана 189 и 190 Закона о облигационим односима, с обзиром да је умањење имовине наступило на страни трећих лица, односно чланова његове породице. Из наведених разлога, како тужилац није активно легитимисан за потраживање материјалне штете у наведеном делу, његов захтев је по оцени овог суда неоснован, због чега је одлука у том делу преиначена, а захтев тужиоца одбијен.

Приликом доношења другостепене одлуке цењени су и остали жалбени наводи тужиоца и тужене, али је суд закључио да се истима не доводи у сумњу законитост и правилност побијане одлуке, те да су исти ирелевантни за другачију одлуку суда, с обзиром на напред изнето правно становиште.

С обзиром да је побијана одлука преиначена у погледу висине досуђеног износа накнаде штете, преиначено је и решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу осмом изреке побијане пресуде. Према постигнутом успеху у спору, применом одредбе чланова 150, 153 и 154 Закона о парничном поступку, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 630.807,60 динара. Наведени износ се односи на нужне трошкове које је тужилац имао у вези са заступањем од стране адвоката и то за састав 3 образложена поднеска по 22.500,00 динара, за приступ на 12 одржаних рочишта износ од по 24.000,00 динара, за приступ на 5 неодржаних рочишта износ од по 12.750,00 динара, за трошкове вештачења износ од 142.907,60 динара, за трошкове таксе на одлуку износ од 68.650,00 динара. Висина трошкова парничног поступка одмерена је применом важеће Таксене тарифе и Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката.

Имајући у виду да је тужена делимично успела у поступку по жалби, то је суд сразмерно успеху тужене обавезао тужиоца да туженој накнади трошкове другостепеног поступка на име састава жалбе у износу од 18.000,00 динара, применом одредбе члана 165 став 2 Закона о парничном поступку.

Имајући у виду да тужилац није успео у поступку по жалби, то му не припадају трошкови другостепеног поступка, због чега је његов захтев одбијен, сходно одредби члана 165 Закона о парничном поступку

Из изнетих разлога, применом одредбе чланова 390, 394 тачка 4 и 401 тачка 3

Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11...18/20), одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Јелена Стојилковић с.р.**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић